

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Elofizetési ár félévre hét pengő.

A budapesti egyházmegye.

Olyan csöndben készítették elő, amilyenben csak az igazán nagy dolgok szoktak előkészülni. Nem előzte meg izgalmas sajtólárma — ami a nyilvánosság előtt elhangzott róla, annak kilentizedrésze értékes, komoly megbeszélés-számba ment — s még kevésbé előzte meg esztendőig tartó nyögés, amely a nem-akarásnak a vége köztudomás szerint, sőt rendszeren már a kezdete is. Más előzte meg: kemény, komoly munka. Mégpedig nemcsak az a munka, amelyet magának a pompás, érett átgondolású tervezetnek az elkészítésére fordítottak, hanem méginkább az, amely négy évtizednek, de különösen a legutóbbinak a folyamán a szédületes gyorsasággal mammutegyházzá növekedett budapesti ekkleziának központilag adminisztrált tömeggyülekezetből pásztori gyülekezetek uniójává decentralizálását tette lehetővé.

A történelmi jelentőségű Péter-Pálnapi presbiteri ülés után, amelyen a szervezeti szabályzatterv ünnepélyes hangulatban keresztülment, most már csak az egyházmegye és az egyházkerület kell, hogy ráüsse jóváhagyásának pecsétjét a budapesti egyházmegye megalakulására, hogy aztán már a következő polgári év elejével megkezdhesse annyi áldást ígérő működését a magyar református egyháznak ez a legifjabb, de egyben máris egyik legnagyobb — kb. 110,000-res — lélekszámú egyházmegyéje.

A szabályzatterv szerint az eddigi egyházrészek (a misszióiak is) anyaegyházközségekké szerveztetnek át s az eddigi egyházrészek háttárainak a lélekszám és a teherbíró képesség figyelembevételével történt átrendezése következtében, meg az eddig külön életet élt Óbuda bekapcsolásával alakul a két Dunaparton 13 anya- és két fiókegyházközség, ez utóbbiak is azzal a rendeltetéssel, hogy mihelyt a mostoha idők szoritása valamennyire enyhül, szintén anyaegyházközségekké szerveztessenek át. — Mindebben határtalan fejlődési lehetőségek rej-

lenek. Tizennégy rendes és ugyanannyi segédlelkész, kb. száztíz vallásitanító, 13 főgondnok, 28 gondnok, 572 rendes és 143 pótpresbiter, tehát körülbelül 900 főnyi hivatalos munkásgárda fogja szolgálni a Krisztusnak evangéliom szerint reformált anyaszentegyházát az ország szívében. A budapesti reformátusságot egyetemesen érdeklő ügyek intézése (vallásitanítás, misszió), valamint a tovább is egységes birtokban maradó iskolák ügyének irányítása pedig az egyházmegyei közgyűlés feladata lesz.

Örömmel, reménységgel, imádsággal és — tanulsággal kell, hogy felfigyeljen erre a nagyszerű átalakulásra egész magyar reformátusságunk, innen és túl a gránicokon. De első-sorban mégis a 80,000 lélekszám körül járó debreceni református egyház számára foglaltatik ebben különleges ösztönzés és példaadás.

Azt ugyan nem mondhatjuk, hogy a debreceni egyházban a helyzet már megérett volna a budapesti példa követésére. De már magában abban igen nagy tanulság rejlik, ha arra a kérdésre keresünk feleletet, hogy vajjon a mindjárt négyszáz esztendő debreceni ekkleziája — amelynek életfolytonossága a reformáció óta szakadatlan és egészben véve csöndes és zavartalan volt — miért nem tudott mindmáig odajutni, hogy egy természetes fejlődés logikus következményeként végrehajthassa önmagán a saját szebb jövője érdekében ugyanazt az átalakulást, amelyet most végrehajtott az eredetében szintén reformációkori, de egy legalább másfélszázados kényszerű folytonosság-megszakadás következtében (ha Óbudát kivesszük) tulajdonképpen csak százegynehány esztendő közelebbi multa visszatekintő budapesti egyház.

Az egyik, és talán valamennyi közt legfundamentumosabb oka a debreceni hátramaradásnak az, ami más tekintetben a debreceni egyház legnagyobb erőssége volt a múltban s az bizonyos mértékig még a jelenben is: abszolút többségi helyzete s a város polgári életében elfoglalt sokáig kizárólagos, de azután is erősen kiváltságosnak nevezhető pozíciója. Nagy hálátlanság volna el nem ismerni, hogy ennek a

helyzetnek a debreceni egyház a maga intézményei, elsősorban a Kollégium fenntartásában és fejlesztésében, olykor megmentésében, mily végtelen sokat köszönhetett az elmúlt századok folyamán s köszönhet még ma is. De viszont nagy vakság volna meg nem látni, hogy ugyanennek az előnyös helyzetnek előállott és szükségképpen elő kellett, hogy álljon egy hátrányos visszája is. A debreceni református egyháznak a lelkétől, mindenkor vezetőinek átlagos gondolkozásától és nagy tömegeinek kollektív felfogásától és hangulatától mind e mai napig meglehetősen távolmaradt az a gondolat, amely nélkül pedig integrális református egyházi élet nincs és nem is lehet: az, hogy az egyháznak nemcsak autonómiával, de (ennek az autonómiának is existenciális föltételeként) *autarkióval* is bírnia kell; azaz, kevésbé cifrán megmondva, meg kell szoknia a maga lábán való járást, egyéb tekintetben is, de kivált anyagiakban. Kisebbségi és nem privilégizált, sőt többé-kevésbé háttérbe szorított egyházaknak a lelkéhez ez az életfenntartó és nyilván teljesen bibliai gondolat és követelmény magától, az életöztön kényszerével utat talál és őket olyan szellemi és anyagi erő kifejtésre ösztönzi, amelynek szent lendülete tovább tart bennük akkor is, amikor ők maguk is — mint a budapesti — idővel tekintélyes tömeggyházakká növekednek s esetleg a politikai községgel is barátságosabb viszonyba, sőt az olyan-amilyen támogatás viszonyába is kerülnek.

A debreceni egyházból, multjának és jelenének sok nagy és igaz értéke mellett, az autarkiónak ez a szent lendülete hiányzott és hiányzik ma is. Innen vezethető le aztán a legtöbb egyéb hátramaradási ok is, Budapesttel szemben. Így pl. az áldozatkészség kellő mértékének hiánya, amely különösen szembeszökő akkor, hogyha egyes, már régóta meglévő debreceni külvárosi gyülekezeti körzetek (Homokkert, Csapókert) fejlődési tempóját a budapesti missziói egyházrészkekével összehasonlítjuk, pl. csak templomépítés tekintetében is. (Pedig anyagi erők tekintetében a pesti külvárosok lakossága semmivel sem volt jobban elbocsátva, mint a debrecenieké!) Azután: Debrecenben még hangadó, sőt mérvadó egyházi körökben is mind e mai napig az „egységben az erő” a jelszó, amin persze nemcsak azt értik — amit mindnyájan helyeselnék —, hogy a debreceni reformátusságot egyetemesen érdeklő ügyek és intézmények vezetés, irányítása és fenntartása az illető ügyek és intézmények eminens kára nélkül sohasem volna decentralizálható, hanem értik azt is, hogy minden egyházi életügyet kivétel nélkül az egy presbiterium egységes központi irányítása alatt kell tartani s az egyházrészkek decentralizált életét is csak a „központi vezetés” kára nélkül, tehát a lehető legszűkebbre szorítva lehet engedni érvényesülni.

Ebben a tendenciában még mindig a régi városeyház emléke kísért: azé a koré, amikor

még az egész egyházat egy központból, a tanácsházból igazgatták, és amikor később a külön consistorium, majd presbiterium megalakult is, az igazi központ még azután is jó sokáig a városháza, később pedig — a politikai pártkör maradt.

Nem mondom, hogy ez ma is így van, bár némelyek szerint bizonyos látszatok ma is alkalmasak ennek a benyomásnak fölkeltésére. De azt bizonyosnak tartom, hogy az „egységben az erő” jelszavának ama hangoztatói, akiknek még az ezidőszerinti egyházrészi szervezet létrehozása sem volt kedvük szerint való, nem lelki, nem pásztori, nem gyülekezeti szempontok szerint dolgoznak és akarva vagy akaratlan egészen másféle, az egyházi élettől idegen szempontoknak az érvényesülését segítik elő.

Nem akarok különösen fájó húrokat érinteni és főképp nem akarok senkit sem megbántani, de lehetetlen rá nem mutatnom arra az egy körülményre, hogy Budapesten már 1920-ban merték a lelkészválasztást az egyes egyházrészrekre bízni (aminek a gondolatától Debrecenben, mikor pár évvel később szintén szóba került, még olyanok is szent borzalommal fordultak el, akiktől az ember igazán egyebet várt volna!) — és azóta Budapesten csak szerencsés lelkészválasztások voltak, nemcsak abban az értelemben, hogy a gyülekezet békességét egyik sem kavarta fel (a legutóbbi zuglói esetenél nem lelkészválasztásról volt szó!), hanem abban a még fontosabb értelemben is, hogy a megválasztott lelkészek egytől-egyig kiválóan odavaló, gyülekezetüknek élő, közszeretethen és tisztelőben álló s magukat az egyházépítő lelki munkában fölégető emberek. Olyanok, akik tudják, kiknek a pásztorai és akikhez való szoros hozzátartozandóságát a nyájuk is érzi. És olyanok, akiknek tíz, vagy annál is kevesebb esztendő megfeszített gyülekezeti munkája (természetesen a régebbi nagyérdemű alapvetések fundamentumán) elég volt ahhoz, hogy ma a dolgok természetes logikájával, lelki, pásztori, gyülekezeti alapon, a református egyházszemély szigorú következként alakuljon át a budapesti református egyházközség — igen, „egységben az erő”, de fejlett, nagykorú, autarkió, tehát *tagolt* egységben! — budapesti református egyházmegyévé.

Debrecennek még hosszú utat kell idáig megjárnia. Nem, mintha nagyon ráérne még várni, de mert a lelki átalakulás és (sok tekintetben) a vezeklés útja mindig hosszú út.

R. I.

Református községekben minden község-házán készülő okmányra árvabélyeget! Egy-két fillérből hegyre várat így építhetünk.

TÖVISEK ÉS VIRÁGOK

Non olet. A pénznek nincs szaga, már t. i. azok szerint, akik előtt csak a mindenáron való pénzszerzés a fő, az eszközök mellékesek. Egy kis megtévesztés, egy kis ú. n. kegyes család, no meg egy kis hazugság s kész az eredmény. A szó nem kerül pénzbe.

Megint Szabolcsból jó a panasz. A *Bethlen Gábor Szövetség* egyik ügynöke, mindegy, hogy hogy hívják, ez a szó: ügynök, beszél magáért, a *Protestáns Magyarországon*¹ című könyvvel házalt s igyekezett az 50 P-ös könyvből minél többet elhelyezni, mert a % ez után igazodik. Az . . . i egyházban Sz. K. nevű egyszerű s nehezen élő atyánkfiaat azzal szédítette meg, hogy a Bethlen G. Szövetség Nyíregyházán gimnáziumot épít s az előfizetők gyermekei abban ingyenes helyet és ellátást kapnak. Micsoda semmisség ezzel az Eldorádoval szemben a havi 5 P-ös részlet. A jó lélek nem is tudott szabadulni az ígértől, meg az ügynöktől. Mikor aztán a gimnázium csak nem épült s a tudomány-szomjas ifjú szabolcsi csemetéért csak nem jöttek a tudós tanárok, beszüntette a fizetséget. Jött erre az ügyvédi felszólítás, majd hamarosan rá a perbe idézés, 10 P hátralékért s kétszerannyi költségért. Az eset három esztendő, de a végrehajtás 1931-es, tehát még mindig szomorúan aktuális.

Hisszük, hogy az új erőre kapott s a vezetőségben összes hivatalos nagyjainkkal dicsekvő Bethlen G. Szövetség távol áll ezektől a lelkiismeretlen mű- és emberfogásoktól, de jól tenné mégis, ha az ilyen panaszokat megvizsgálná s a jóhiszemű hívőket megmentené legalább utólag a kellemetlen következményektől.

Van azonban ennek a dolognak egy *egyetem*es követelménye is. A háromnapos konventi gyűlések találhatnának valami módot s alkothatnának valami rendszabályt arra, hogy gyűlekezeteinkre és egyháztagjainkra felelőtlen szabad csapatok ne szabadulhassanak rá s általános tisztelt Szövetségek cége alatt súlyos visszaélések ne legyenek napirenden. Szabolcsi tett már erre nézve lapunkban konkrét indítványt, de eredmény nélkül. Félő, hogy ha híveink kizsákmányolása a régi úton halad, sőt fokozódik, nem lesz, aki a központi igazgatás költségeit tovább is fizesse, sem a konventi, sem a violinkules szerint.

Figyelő.

Hogy is szól az egyházi I. törvényeikk 14. §-ának k) pontja ?

A debreceni reformátusok gyülekezeti hetilapja, a Vasárnap, legutóbbi számának aláíratlan, tehát nyilván a szerkesztőség köréből

¹ Amelynek értékére nézve lásd az 1928. év folyamán akár a Theol. Szemlében, akár a Protestáns Szemlében megjelent *lesufló* bírálatait. *Szérk.*

eredő kis cikkében újra fölveti azt a néhány éve szerencsésen eltemetődött gondolatot, hogy a függetlenségi nyilatkozat emlékét meg kell örökíteni a Nagytemplom. Mégpedig most azzal az érdekes pótlással veti föl, hogy ugyanazon az emléktáblán meg kell örökíteni IV. Károly királynak 1918 őszén a Nagytemplomban tett látogatását is. Ez az elmés kis pótlás bizonyára arra szolgál, hogy a függetlenségi nyilatkozat nagytemplomi megörökítésének gondolatát azok számára is megcukrozza, akik politikai meggyőződésüknél és érzelmeiknél fogva nem látnák szívesen annak testet öltését. Nem vagyunk tréfás kedvűnkben, de azonnal az egyszeri pap jutott eszünkbe, aki hogy az öt egyenlőképpen szorongató két politikai pártnak egyformán eleget tehesen, azt a geniálisan egyszerű megoldást találta ki, hogy a torony egyik ablakán kidugatta a 67-es, a másodikon pedig a 48-as zászlót. A Nagytemplom alkalmazni ajánlott negyvenkilences emléktábla nem szünnék meg politikai pártjelvény lenni azzal, hogy egyidejűleg egy másik politikai párt kegyeletes érzelmeinek is eleget próbálnának tenni rajta a felállítói. Az nagyon kényelmes, de nagyon átlátszó kibúvó, hogy itt nem politizálásról, hanem történelmi nagy események megörökítéséről volna szó. Ezek az események amily mértékben historikumok, époly mértékben aktuális politikai szimbolumok is. Nincs erő és nincs hatalom, amely akár az egyiktől, akár a másiktól elválassza a nemzetet jelenleg, a kérdés (nem tudni, meddig tartó) „szüneteltetésének“ idején is két táborra osztó pártpolitikai szempontot és megítélést. Szentélyeink falait a pártpolitika sodrába odadobni ebben a formában sem szabad. A kollégiumi oratóriumon — ahol tulajdonképpen a detronizáció jogi aktusa megtörtént, amíg a Nagytemplomban csak proklamálták, a nagyobb nyilvánosság kedvéért — *van* ugyan emléktábla, de tessék elolvasni a szövegét, van abban egyetlen szó a detronizációról, vagy csak célzás is arra? Nagyon kérjük a fokozatos felelősség minden tényezőjét, ne engedjék meg, hogy ez a megérdemelt halottaiból feláradni akaró terv megvalósuljon, sőt akár csak (zavart kelteni alkalmas módon) pertraktáltassék is. Inkább viseljék el, mint ahogy mi csendes lélekkel elviseljük, a „félénkség, politikai bölcselkedés vagy önös érdek“ vádját, amellyel a Vasárnap illeti a terv ellenzőit. Ezt a vádat erről a részről még el lehet viselni, de az elviselhetetlen volna, ha a debreceni Nagytemplom szent falai körül egyszerre elkezdene kavarogni a politikai pártszenvedély, hogy aztán soha el se üljön többé addig, amíg rajta volna a szándékolt emléktábla, csak akkor, hogyha majd egy újabb politikai fordulatban kénytelen volna azt *levétni* az egyház. Aminél épülete-sebb dolgot aztán már igazán el se lehetne képzelni. Az eszme fölvetőit pedig tisztelettel kérjük, számítsák ki, mennyibe kerülne az az emléktábla, minden járulékos költségeivel egye-

temben, gyűjtsék azt össze társadalmilag és vegyenek belőle a tél folyamán gondozóba — nem bánjuk, akár az 1849, akár az 1918 emlékére — egy munkanélküli debreceni református családot.

Egy negyvenkilences legitimista.

KÜLFÖLD

Az amerikai Toledo városa közel van szivünkhöz. Itt van egyik legszebben virágzó magyar református gyülekezetünk, melyet boldogemlékezetű Bogár Lajos lelkész virágoztatótt fel. Róla megírtuk régebben, hogy Toledo városa azzal tisztelte meg a korán elköltözött, de így is nagy alkotásokat teljesített magyar lekipásztor emlékét, hogy a magyar református templom mellett elhaladó utcát „Bogár-Avenue”-nek nevezte el. — Most újabb kedves hírt olvasunk Toledoból, az Amerikai Magyar Reformátusok Lapjából. A toledói öt református egyház — melynek tehát egyik tagja az ottani magyar református egyház —, a toledói református nők szövetsége elnökévé a magyar papnét, Újlaky Ferencné nagytiszteletű asszonyt választotta. Ezt az örömhírt pedig annak hozzáadásával közli említett amerikai lapjárunk, hogy az öt toledói református egyház presbiteriumai által alkotott szövetségnek is magyar az elnöke: Molnár István toledói főgondnokunk. Amerikai magyar testvéreink megbecsültetése méltán tölt el igaz örömmel minket óhazaiakat is. (U. S.)

Ki lehet egyháztag? Erre a kérdésre adott igen komoly és az óhazában is megszívlelendő választ az amerikai flinti magyar református egyház presbiteriuma, amikor határozatot hozott arra nézve, hogy kiket tekint egyháztagoknak? Kimondották, hogy a jövőben csak azokat tekintik ilyenekül, akik az egyház fenntartásából anyagilag is kiveszik részüket, akik a templomi istentiszteleteket lehetőség szerint látogatják, gyermekeiket a keresztség szentségében részesítetik s annak idején megkonfirmáltatják, házasságukra Istennek áldását kérik s évenként legalább egyszer Úrvacsorával élnek. Ha valaki nagy szegénység, vagy betegség miatt nem részesítheti egyházát anyagi segélyben, az ilyennel szemben elnéző lesz az egyház. Aki azonban a hitéleti követelmények bármelyikét megszegi, azt egyszerűen kiközösíti az egyházból s őt semmiféle egyházi kiszolgálásban nem részesíti. Akinek nem kell az egyház, annak ne kelljen az egyházi szolgálat sem.

Doumer Pálról, a francia köztársaság új elnökéről, ezeket olvassuk egy jól értesültnek látszó francia egyházi lapban: „Mondják s némely nagy lapok meg is írták, hogy a mi új elnökünk is protestáns, amint az elődje, Doumergue Gaston az volt. Mi ezt nem merjük

állítani, mert tudjuk, hogy eredete szerint nem az; ellenben egészen bizonyos, hogy a protestantizmussal igen élénken rokonszenvezik. Ezt bizonyítja az is, hogy az egyik párizsi lelkipástorral eléggé bensőséges érintkezést tart fenn.”

Piccard professzor, a nagyszerű légi kutató, buzgó tagja a belga protestáns missziói egyháznak.

IRODALOM

A mai magyar ifjúság helyzete és mozgalmi, különös tekintettel a Keresztyén Ifjúsági Egyesület munkájára. *Irtta: Kiss Tihamér László református seaédlelkész, a szegedi KIE elnöke. Szeged, 1931. 39 oldal. Ára (?)* — Örvenletes jelenség az, hogy a szegedi református egyház kebelében működő Ker. Ifjúsági Egyesület elnöke az írott szó erejével is szolgálja azt a szent ügyet, melynek élére állt. Szerző komoly tanulmányt végzett, mielőtt a sokat ígérő füzetet megírta. Ügyes meglátással vázolja a mai ifjúság lelki helyzetét; kivált amiket az iparos és földműves ifjúságról megállapít, azokat bizvást aláírjuk. Az apák „bűneinek” taglalása erős, — ezt jónak látja szerző a befejező szavakban mentesíteni. Helvesebb lett volna magát a bűnlajstromot revízió alá venni s enyhíteni. Ettől eltekintve hangsúlyozzuk, hogy a szerző derakas munkát végzett s nagyon óhajtanók, hogy füzetkéje minél több fiatal testvérünk kezében megforduljon. Szeretettel ajánljuk az első zsenget olvasóinknak s szerzőt szeretnők buzditani, hogy hontogassa tovább lelke szárnyait. U. S.

„Ilyeneké a mennyeknek országa.” *Irtta Papp Takács Erzsébet.* (Megjelent a Pap Géza által szerkesztett „Csendes Esték” sorozatban, mint annak 14. száma.) 16 oldal. Ára 20 fillér. *Török-nyomda, Mezőtúr.* — Egy kis elbeszélés van előttünk, egy művésznőről, ki éppen a kórházban fekszik; egy kegyes lelkű ápolónőről, ki végtelen szorgalmával s finom lelkületével válik előttünk rokonszenvéssé; meg egy haldokló kis leányról, ki pillanatokra megnyeri a művésznő rokonszenvét..., de neki mennie kell, anyja után az örökkévalóságba..., a művésznő pedig visszatér a színpadi deszkákra. Az egészen egyszerű kis történet igen ügyesen és színesen van megírva. Ez érdeme a szerzőnek. Viszont az elbeszélés csontváza gyöngé. Szerettük volna, ha egy ártatlan gyermek halála valamicskét korrigált volna a művésznő sivár lelkén. Így a füzetke építő ereje fogyatékos. Reméljük, hogy szerzőtől még sikerültebb munkát is fogunk olvasni. (is.)

Igazán senki fia, aki árva? Jézusé sem?! Az egyházé sem!?! . . . Miért nem terjeszti akkor az árvabélyeget?

HALOTTAINK

SÖDERBLOM NÁTHÁN

1866—1931.

A mi halottunk is, mert az egész világ keresztyénségének halottja Svédország evangélikus primás érseke, akit lázas munka közben szólított magához megszakadt szívével a mult vasárnap az anyaszentegyház Ura. Az upsalai érseki széket a világháború kitörésének esztendejében foglalta el a már akkor világhírű tudós és ettőlfogva — a semleges ország lelki vezetőjének mélyen átértett felelősségével — eszményileg nemes és önzetlen életmunkája legjava részét a béke ügyének a keresztyén egyházak által való szolgálatára szentelte. Az úgynevezett békekötések után ez a programja még nagyszerűbbé tágult ki: a keresztyén egyházak oekonomikus együttműködésének létrehozásává a társadalmi és gazdasági föladatak terén. Az „Élet és Munka” 1925-iki stockholmi világkonferenciája az ő magasztos elgondolásából született meg s a belőle kinőtt munkákkal és intézményekkel elsőrenden az ő bámulatosan gazdag és sokoldalú, mélyen keresztyéni és — óriási tudományos képzettség és munkásság mellett is — meglepően gyakorlati szellemének inspirációja és vezetése alatt állott. Egyike volt a XX. század legelszántabban és legvonzóbban keresztyén embereinek, aki noha egy felekezeti egyház lelki vezetője volt s egész lelkiségével mélyen és erősen a lutheránizmusban gyökerezett, száz százalékgig komolyan vette az *egy, közönséges keresztyén egyházzól, a szenteknek egységéről* szóló artikulust s életét fenntartás nélkül oda tudta áldozni a keresztyén egységesszme szolgálatára. Ennek is, a tiszta evangélium ügyének is — emberileg szólva — mérhetetlen vesztesége az ő halála, amely megdöbbentő módon épp akkor következett be, amikor az európai ú. n. „béke” nemesak politikai, de társadalmi, gazdasági tekintetben is újra egy hajszálon függ. Magyar nemzetünknek, protestantizmusunknak tettekkkel is bizonyosságot tevő őszinte barátja volt. Az irgalmas Isten pótolja ki földi egyházának a Pótolhatatlant.

Dr. Gellért Sándor, a margittai egyház és az érmelléki egyházmegye ügyésze, az erdélyi magyar párt margittai járási tagozatának elnöke, életének 46-ik évében fajunkért vívott küzdelemben, egy lelkesítő beszéde után hazamenet, összeesett és meghalt. A köbölküti szerény rektori hajlékból indult el a debreceni gimnáziumba, majd a jogakadémiára, itt is, mint később, a theologusokhoz és lelkipásztorokhoz testvéri szeretettel vonzódott. Melegsívű, hivatása magaslatán álló férfiú volt, kire reáillett az ige: „Az igazságot magamra öltém, a vaknak én szemem valék és a sántának lábam, az

ismeretlennek perét jól meghányám-vetém.” Jób 29: 15, 17. Temetése a község és környék páratlan részvételével ment végbe. — Áldott legyen emlékezete!

Özv. Némethy Lajosné Fésös Emma.

1834—1931.

Az az élet, amely csaknem egy századot átölelve a napokban ért véget ezen a földön, szépen tükrözta vissza a református egyház igehirdetői és nevelői munkájának minéműségét és áldását. Családjából születését megelőzőleg már több nemzedék szolgált az Urat szószéken és katedrán s gazdag élete folyamán több generációt látott maga körül a hozzá közelálló vérrokonok seregében, akik az ősök nyomdokán haladva dícsérték az Urat.

Nagy időket élt át és élt meg. A szatmári parókhiáról, ahol született, a gyülekezet érzékeny búcsúja kísérte Debrecenbe távozó apját, Fésös Andrászt akkor, amikor ő még csak nyolcadik évében volt. Alig két év múlva a pozsonyi országgyűlés egyházi szónokául meghívott apja után édesanyjával és négy testvérrel szekeren utazott a diéta színhelyére az élénk eszű leányka és ott a gondos apa szerető kalauzolása mellett látta országunknak azokat a nagyjait, akiknek mindenesetre utolsó szemtanujaként élt közöttünk.

1848—49-ben mint tizennégy-tizenöt esztendőös növendékleány előtt zajlottak le a szabadságharc eseményei, amelyeknek egyik jelentős színhelye volt Debrecen. Apjához szállásolták be a Kistemplom mellett levő emeletes lelkészlakba Kuthy Lajos és Jámbor Pál írókat, akik közül az előbbihez igen gyakran járt Petőfi, kettőt-hármat ugorván a lépcsőkön. 1849 január 2-án megérkezett Kossuth és a városházán volt elszállásolva, de az őt nagyon halani vágyó összegyűlt tömeghez nem a városháza ablakából (mint Gracza György írja), hanem a városházával szemben levő Andaházy—Szilágyi-intézet erkélyéről beszélt, mert ez kevésbé magas helyzetével és a szabadabb mozgás lehetőségével alkalmasabb volt a szónoklásra. Ekkor Kossuth háta megett az Andaházy—Szilágyi-intézet lelkészi felügyelőjének, Fésös Andrásznak két növendékleánya állott: Emma és Juliánna.

Átéltte az orosz betörést, majd az elnyomtatás korát, amikor apja, mint egyházkerületi főjegyző, a diplomatikus Szoboszlai Pap István mellett evangéliumi szelidséggel és bölcsességgel működött. 1854-ben ment férjhez Némethy Lajos debreceni gimnáziumi tanárhoz, akit négy év múlva Berettyóújfaluba választottak meg lelkipásztornak, ahonnan Debrecenbe jött az Úr itten letelepedett nyájának pasztorálására. Felesége, a papleány, akinek nőtestvére György Lajos szatmárnémeti lelkipásztor hitvese volt, egyik öccse pedig előbb bagaméri, majd szatmár-

németi lelkész, férje mellett az igazi megértő, segítő papné szolgálatát végezte 1902-ig, amikor is özvegyen maradt. Ő volt az éltető lelke annak a zöldsalugáteres szerény parókiának, ahonnan egész életre szóló kifogyhatatlan és romolhatatlan örökséget vitt magával nemcsak a világiakban magasra emelkedett (államtitkár), hanem az egyházi szolgálatban is első (budapesti egyházi főgondnok) fia, hanem az immár valamennyien elhalt, de halóporaikban is áldott volt káplánok, kik közül legyen elég csak Biky Károly, Szele György és Csák Máté nevét megemlíteni.

Közel három évtizedre nyúló özvegyiségének legnagyobb részét szerető fiának, dr. Némethy Károly v. b. t. t., államtitkárnak házában töltötte önfeláldozó és odaadó leányának, Ilonának gondozása mellett. Gazdag tapasztalata, lelki frissesége, mindenre kiterjedő figyelme, a távoli és közeli eseményeket egyaránt nyilvántartó szellemi üdesége a legutolsó hetekig bámulatra ragadta a vele társalgót. A test azonban, lévén porból, nem bírta a végtelenségig a lélek szolgálatát. Elgyengült, megkopott és július 10-én, déli fél egy órakor szép csendesen elpihent a feltámadásra.

Temetése július 12-én, vasárnap délután volt a farkasréti temetőben, ahol Dr. Ravasz László püspök 1. Pét. 3 : 2—5. alapján tartott emlékezetes és meghatározó tanítást, a sírnál pedig, amely mellett egyik kedves unokája pihen, Haypál Béla budai lelkipásztor szólott vigasztaló szavakat. Gyermekével, a gondozásban fáradhatatlan menyével, unokáival, kik közül az egyik : Károly, fővárosi tanácsnok, a másik : Imre, törvényszéki bíró, és dédunokájával együtt a közeli és távoli rokonság, az ismerősöknek széles köre gyászolja a nagy életkort szépen megfutott Nagyasszonyt.

Erdős Károly.

Az árvabélyegakecióval is áldozatot hozunk a gyermekeinkért? . . . Milyen áldozatot hozott Jézus az Ő gyermekeiért?

KÜLÖNFÉLEK

Dr. Szentpéteri Kun Bélát, a Tisza István tudományegyetem e. i. Rector Magnificusát, a Kormányzó úr az egyetemi oktatás terén, valamint az egyetem elhelyezése és berendezése körül kifejtett munkássága elismerésül a II. osztályú magyar érdemkeresztellett tüntette ki. Soli Deo Gloria!

A tiszántúli református egyházkerület 1931. évi augusztus 28-án, d. e. 9 órakor a Kollégium disztermében kezdődő rendes közgyűlést tart. A szokásos megalakulás és a megválasztott lelkészi és világi tanácsbírák, egyházmegyei világi jegyző eskütétele után fog megtörténni **D. Dr. Baltazar Dezső püspök** üdvözlése 20 éves püs-

pöki működése alkalmából az egyházkerület és más egyházi és világi testületek által. Ezt követően lelkészszentelés tartatik a Nagytemplomban a közgyűlési tagok jelenlétében. Augusztus 27-én d. e. 11 órakor esperesi értekezlet, d. u. 3 órakor egyházkerületi bírósági ülés lesz a Kollégium tanácsstermeiben. Augusztus hó 29-én a közgyűlés folytatása. A közgyűlési tárgyak beadási határideje 1931 augusztus 10.

Új egyházmegyei tanácsbíró. Az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegye presbiteriumai dr. Görgey Márton, Hajdú vármegye tisztifőorvosát, egyházunknak buzgó, hitét áldozatokban megmutató tagját választották meg az üresedésben levő tanácsbírói tisztre. Erre az igen szerencsés választásra Isten áldó kegyelmét kérjük.

Új alapítványok a Dóczi-leánygimnáziumban. A leánygimnázium tanárkara b. e. Dóczi Imre és Szele György nevére 500—500 P-ös alapítványt létesített, e két alapítvánnyal is megakarva örökíteni nagynevű felügyelőjének és igazgatótanács elnökének emlékezetét. Dr. Varga Emil, az intézet tragikusan elhunyt orvosa utolsó akaratával 300 P alaptőkével dr. Varga Emil-alapot létesített, szabad rendelkezéssel.

Harang- és templomszentelés Beregszászon. A trianoni elszakítás előtt egyházkerületünkhez tartozott beregszászi református egyház lélekemelő ünnep keretében szentelte fel új templomát és két új harangját. Az egyházközösségre szomorúan emlékezetes az 1918-i év, amikor a torony rézfedő lemezének háborús célokra történt leszedése közben a templom kigyulladt és teljes egészében a lángok martaléka lett. A hívek áldozatkészsége újjáépítette a templomot — minden megpróbáltatások dacára is — és két szép, művészi kivitelű harangot készíttetett. A felszentelést Bertók Béla, a kárpátaljai egyházkerület püspöke végezte.

Az elszakított délvidéki reformátusok zsinata a törvényalkotás munkáját befejezte. Utolsó ülészakát az újverbászi templomban tartotta. Az új törvény szerint négy egyházmegyét szerveztek, 3 egyházmegye magyar, egy egyházmegye németajkú községekből áll. A püspökség kérdése nagy vitát vont maga után, végre is az egyház élén álló lelkész (a superintendentens és moderator elnevezéssel szemben) püspök elnevezést nyert. Az adózás kérdését úgy oldották meg, hogy minden református egyháztag köteles 10 dinár fejadót és állami adójának 10%-át fizetni. Ha az így kivetett adó valamely egyházban több, mint amennyi szükségeltetik, a különbözet az országos közalap javára fordítatik. A törvénytelőzetesen bemutatják a kormánynak, azután a harmadszori olvasás után a király elé kerül szentesítés végett. A törvény kihirdetése és ünnepélyes aláírása a hercegszöllősi történelmi nevezetességű templomban történik.

Ötvenéves lelkészi jubileum. Nagy Károly makói lelképásztor, egyházmegyei tanácsbíró, királyi tanácsos, július hó 5-én egész gyülekezete és Makó város egész társadalma osztatlan örömeivel ülte meg ötvenéves lelkészi jubileumát. A zsúfolásig megtelt templomban Nagy Károly testi és szellemi erejének teljességével tartott prédikációt a szeretetről, mely egész életét és lelképásztori munkáját vezette. Istentisztelet után a presbiterium díszgyűlésen ünnepelte az ősz jubilánst, melyen Harsányi Pál esperes és dr. Széll Gyula egyházmegyei gondnok elnökölt. Nagy Károly lelkészt jubileuma alkalmával dr. Baltazár Dezső püspök táviratilag üdvözölte, az egyházmegye nevében Harsányi Pál esperes, az egyházközség nevében dr. vitéz Galamb Sándor főgondnok, dr. Széll Gyula egyházmegyei gondnok, Szirbik Sándor lelkész üdvözölték. A presbiteri gyűlésen Bezdán József pápai prelátus, püspöki helynök, Toma László görög kath. esperes, Draskóczy Ede evangélikus esperes egyházuk részéről köszöntötték Nagy Károly lelképásztort. A vármegye nevében a főispán, a város nevében a polgármester, a tanítószék nevében a királyi tanfelügyelő mondottak köszöntő szavakat. Az üdvözlésekre Nagy Károly lelképásztor keresetlen szavakban, közvetlenséggel válaszolt, Isten áldását kérve mindenkire. A ritka szép jubileum a mi szívünket is örömmel és Isten iránti hálával tölti el. Az Úr kegyelme nyugodjék tovább is Nagy Károlyon, egyházkerületünknek egyik legérdemesebb lelképásztorán!

„A debreceni lelkészválasztás ügye“ c. mult-heti közleményünkbe jóhiszemű tévedés csúszott be. A fellebbezés esperesi visszautasításának alapoka nem az ott mondott tény volt, hanem az, hogy a fellebbezést annyian visszavonták, hogy *nem maradt a törvény (V. tc. 41. §) megkívánta 10, azaz tíz fellebbező.* Ezt a helyreigazítást azzal közöljük, hogy multkori közleményünk írójától mindennemű céltartósság távol állott és ő a debreceni, egyházmegye esperesének nagyérdemű személyét velünk együtt föltétlenül tiszteli. **Szerkesztő.**

Olesó üdülés református leányok részére. Augusztus 4—9. között minden társadalmi osztálybeli különbség nélkül a Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége leányüdülő-tábort rendez, református leányok részére, 14 évtől felfelé. Részvételi díj 18 P. Ebben bennfoglaltatik a napi háromszori bőséges étkezés, szállás, kedvezményes vasúti igazolvány ára. Csoportos és személyes jelentkezéseket legkésőbb július 25-ig elfogad a Szövetség központja, Budapest, IX., Lónyai ucca 7., II. 28. — Leányegyesületekből egész csoportokat szeretettel várunk.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2129—1931.

Valamennyi kebelbeli lelkészi hivatalnak.

Nagytiszteletű lelkész úr!

Szeretettel kérem, hogy gyülekezetében a legközelebbi vasárnapon a templomi szószékről gyülekezete figyelmét az alábbiakra felhívni sziveskedjék.

Debreceni diakonisszaképző-intézetünk pályázatot hirdet 20 megüresedett növendék-helyre. A felvételt kérhetik 16 évet betöltött, de 30 évet meg nem haladott, feddhetetlen előéletű, református vallású hajadonok, vagy gyermektelen özvegyek. A lelki készség mellett megkívántatik a testi épség s teljes egészség is, melyet az intézeti orvos vizsgálata igazol. Tájékoztatás végett a mult évben minden lelkészi hivatalnak megküldöttük az intézet tájékoztatóját. Az érdeklődők itt, vagy az intézet igazgatóságától (Debrecen, Ispotály-telep 9.) kérhetnek tájékoztatást.

Pályázati kérvények beadásának határideje augusztus 1.

Debrecen, 1931 július 9.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat kántortanítói állásra.

A vámosoroszi református egyház pályázatot hirdet megüresedett kántortanítói állására. Javadalom: egyháztól 53 egységben megállapított 24 q búza, 14 kat. hold szántóföld, fa és munkaváltás, jó lakás, kert, stóla és megfelelő államsegély.

Kötelességei: III—VI. vegyesosztály és ismétlőiskolások tanítása, kántori szolgálat, egyházjegyzőség, énekkar szervezése és minden egyházi munkában segédkezés.

Pályázatok felszerelve aug. 1-ig adhatók be. Megjelenés előnyt biztosít. Állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Vámosoroszi, 1931 július 10.

Református presbiterium.

TARTALOM: R. I.: A budapesti egyházmegye. — Figyelő: Tövis és virágok. — Egy negyvenkilences legitimista: Hogy is szól az egyházi I. törvénycikk 14, §-ának k) pontja? — Külföld. — Irodalom. — Halottaink. — Különlék. — Hivatalos értesítés: Felhívás. Pályázat.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

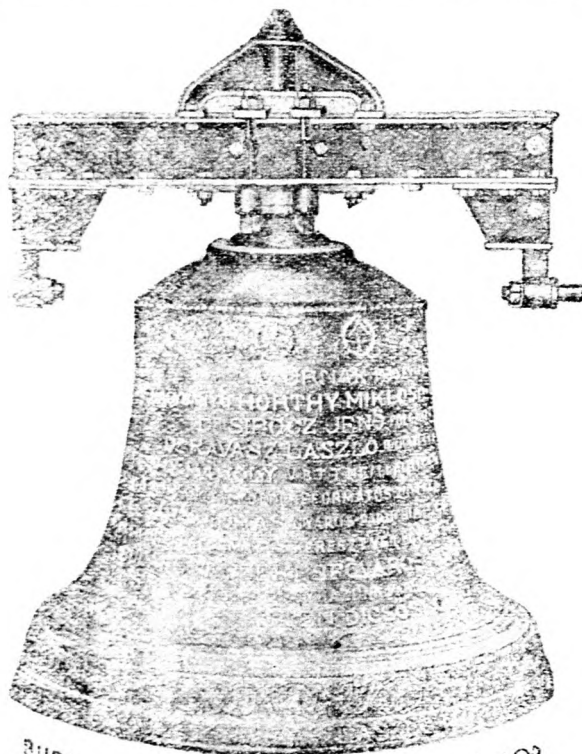
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPAN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgálj

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevé

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve, 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS
vasnagykereskedése
Debrecen.
Alapította 1819-ben Sesztina János.
*
Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931-1939

Legszebb ajándék!!

Dr. Révész Imre: **Imádkozó magyar** című imakönyve a református közönség számára.

	Pengő
Papírkötés, vörös metszéssel	1·20
Egészvásznon, vörös metszéssel	2·20
Párnázott, díszvásznon, vörösmetszéssel . .	4·50
Párnázott, valódi bőrkötés, aranymetszéssel, tokban	8·40

Konfirmációi ajándékul legalkalmasabb és a magyarországi legnagyobb egyházak által elismerésben részesített és állandóan vásárolt

Dr. Erdős Károly: **Az én vallásom** című kis könyve, ára —·66
Harmadik, bővített kiadás. Edd'g 38,000 példányban forog közkézen.

Legfinomabb celluloid kötésű, új énekeskönyvek, aranydíszítéssel 11·—

Legkisebb, új énekeskönyvek, legfinomabb bibliapapíron nyomva, igen finom és rendkívül izléses bőrkötésben 14·—

Ezenkívül dísz-zsoltárokban és imakönyvekben óriási választék!

Dr. Halmi János: Református keresztyén Kis Káté a Heidelbergi Káté alapján. 1·—

Nagy István: Debreceni konfirmációi Kis Káté —·20

Dr. Révész Imre: Öntudatos hit . . . —·60

Dr. Ferenczy Gyula: Kálvinista Kis Káté 1·60

Konfirmációi emléklap, egyszínű nyomás	—·16
„ „ kétszínű nyomás	—·12
„ „ négyszínű nyomás	—·20

„MÉLIUSZ“

könyv-, zenemű, papír- és írószerkereskedés
Debrecen, Ferenc József út 26.